

Duas sentencias discutibles

Por ALFONSO ALVAREZ GANDARA

Inda non ben se extinguiro o balbordo causado pola sentenza do Tribunal Constitucional que nega o deber xurídico de coñecer o galego, cando unha nova resolución —ésta, do Tribunal Supremo— venlle dar ao noso idioma un verdadeiro croque.

De primeiras, hai que decir que é incerto que non se poda criticar unha sentenza, disentir dela... e mesmo, tratar de persuadir aos Tribunais de que non reiteren unha doutrina que se considera errada.

Respeito do deber dos cidadáns en xeral de coñecer o galego, xa me expresei no seu día desde estas propias columnas «A Cooficialidade entendida como igualdade». —13-10-83). Resumirei: é absurdo que un texto legal poña a cargo dos súbditos, na súa cualidade común e xeral de persoas, a obriga de adequeriren coñecemento nengún. Pódese facer unha aparente excepción con aqueles que, sen seren nacionais de orixe, aspiran a chegar a selo, por naturalización. Nefeuto, o dereito comparado rexistaría os casos de diversos ordenamentos que exixen a aprendizaxe da lingua oficial para acceder á condición de nacional, como unha proba da identificación do pretendente cos standards culturais do país de adopción. Pero xa non se trata dun deber imposto como norma xeral aos cidadáns, senon unha carga que se esixe como contrapartida dunha pretensión específica.»

Polo tanto, non era estritamente preciso pular para que o Estatuto de Autonomía abrigara un deber de coñecer o galego, correlativo ao que a Constitución pres-

cribe verbo do castelán ou español común. Así o mantiven, nos meus primeiros traballos de colaboración co —daquela— renacido Partido Galeguista, o que non me impediu ser mandatario del nas xestións feitas perto das minorías parlamentarias vasca e catalana, para que éstas nos axudaran a soste unha enmenda de tal xinea, enmenda que Arzallus e Maciá Alavedra prometeron defender e defenderon, sen éxito, no Congreso.

Logo veu a Lei de Normalización Lingüística, debida, como tantos traballos importantes, ao cío de Camilo Nogueira, mediante unha proposición paradóxicamente aprobada por unanimidade por un Parlamento no que o setenta por cento nen fala o galego nen o da aprendizado, e nela consagrábase xa un platónico deber de coñecer a lingua galega, que era, en análise puramente xurídica, tan inoperante como o preceito gaditano de seren os españois xustos e benéficos.

Nun país de pura paradoxa tiña que ser o presidente da Real Academia Galega quen suscrevera un recurso de inconstitucionalidade escontra da Lei, polo motivo dito e cinco máis. O Consello da Cultura Galega, coa confesada intención de defender o idioma, cara a certos malentendidos que se podían derivar da sentenza, elaborou comunicado tan desafortunado —xa non sei se por falta de habelencia ou pola explicable suspicacia dos destinatarios— que apareceu diante da opinión pública como o gratuito paladín do T.C., ata o punto de poder ser criticado desde as fileiras do único

partido parlamentario que o día 4 de nadal de 1977 non se sumou as manifestacións de apoio á autonomía, partido que administra a Comunidade autónoma por meio de conselleiros que viven o contacto co idioma galego como un pesadelo que algún día pasará.

No país das paradoxas, o recurso e máis a sentenza ten os parabéns doutro partido que, no seu día, denunciaba o centralismo da UCD —o maniqueo a bater— por non dar entrada no Estatuto de Autonomía a un preceito que establecera a obrigatoriedade xeral de coñecer o galego.

Eu non pido que o pobo de Galicia, ao que, por certo, facemos estes días testemuña indiferente das conmemoracións do Estatuto de 1936, cando temos máis perto de nós os fastos da entusiástica plebiscitación do outro Estatuto, o de 1980, coa fervorosa participación dun 25 % do eleitorado (e, por favor, non se me diga que esa cuota de abstención é o reflexo da frialdade que provocaba unha norma destituída de fondura e de altura histórica, no sentido de que o pobo galego aspira a maiores niveis de independencia, porque deica aí non chega o meu sentido do humor) eu non pido que ese pobo entenda o presente artigo, nen sequer aspiro a que me entenda nen me siga e exigua minoría que follea con inevitable cansazo as páxinas dos xornais. O único que pido é que os que aceptaron a carga a máis a honra de desempeñaren certos postos públicos, nen sempre políticos nun sentido estrito, poñan no seu exercicio un pou-

(Pasa a la páj. 59)

(Viene de la pág. 18)

co máis de coerenza, un pouco máis de lóxica, un pouco máis de sinceridade, para que todo iso vaia parecéndose algo mais a unha función representativa e algo menos a unha función onde se representan comedias.

Admito, polo tanto, que non era necesario, nen sequer racional, predicar o deber xenérico de coñecer o galego; pero daquela o que está mal é a Constitución. Efectivamente, se non é constitucional impoñer á cidadanía o deber de saber ou aprender o idioma galego, tampouco o é impoñerlle a obriga de aprender o castelán ou nacer aprendido. E agora pénsese no caso dos euzkaldunes, os vasco-falantes de berce, para os cales a aprendizaxe da lingua española oficial do Estado non é cousa baladí.

Como xurista, non discreparia do T.C. por desautorizar un preceito da Lei galega de Normalización Lingüística que prescribe o gaseoso, etéreo, inconcreto deber —sen sanción congruente— de saber o galego; pero si me opoño a un tratamento discriminatorio que considera racional para o castelán o que é irracional para o galego, porque así crébase o pé de igualdade da cooficialidade e, polo tanto, vulnérase a propia Constitución. Co que dito queda que a lástima é que o T.C. non poda revisar a Constitución mesma, no seu artigo 3.1.

Por outra parte, si este pronunciamiento do T.C. de seu, non tiña grande repercusión práctica, tal vez o vaia ter no tecido contextual que fará con outras sentencias, como a do Tribunal Supremo, que teremos que comentar outro día.